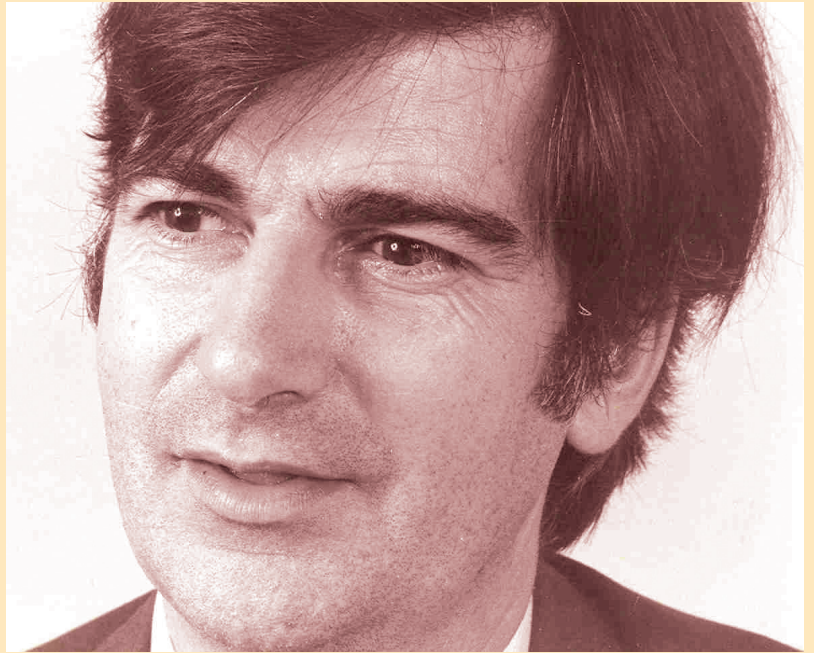

Ernest Lluch, professor i polític català

Lluís Maria de Puig

Quan el dia 21 de Novembre de l'any 2000 Ernest Lluch fou assassinat per ETA la societat catalana i espanyola van quedar sotragades amb la notícia i es va produir una reacció multitudinària de commoció general. Lluch era una personalitat molt coneguda i apreciada: catedràtic universitari que havia fet escola, historiador de Catalunya i Espanya, especialista en la història del pensament econòmic, d'obra prou extensa i divulgada, present a tertúlies i programes radiofònics i televisius, si bé allò que el feu una persona generalment coneguda va ser la seva condició de dirigent polític socialista que va ser diputat a Corts i més tard Ministre de Sanitat. En cada una d'aquestes activitats i responsabilitats havia tingut una actuació rellevant de manera que havia aconseguit un prestigi, un respecte i una popularitat remarcables.

Ernest Lluch havia nascut a Vilassar de Mar (Maresme) el dia 21 de gener de 1937. A Barcelona va cursar estudis al centre La Salle-Josepets de Gràcia on cursà el batxillerat els anys 1947-1955. Els darrers anys de batxillerat simultaniejà l'estudi amb el treball en el negoci familiar (fabricació de cinturons, corretges, elàstics, tractament del cuir) fent de viatjant de comerç per a vendre aquells productes a tota Espanya. Al mateix temps que feia el servei militar a Barcelona i no volent seguir l'empresa del seu pare, començà, el 1956, la llicenciatura en Ciències Polítiques, Econòmiques i Comercials a la UB que va obtenir el 1961, amb Premi extraordinari. Mentre feia els cursos de doctorat el 1962 anà a completar els estudis a París amb el professor Pierre Vilar a l'École des Hautes Etudes de La Sorbona, i al seu retorn inicià la docència primer amb el professor Ramon Trias Fargas en les classes pràctiques de política econòmica i després com ajudant del professor Fabià Estapé, a qui considerà sempre el seu mestre, fins que va ser expedientat i posteriorment expulsat de la universitat l'any 1966 per accions universitàries inacceptables pel règim. A partir d'aquest moment treballà un temps a la Universidad Complutense de Madrid i els anys

1968-69 a l'Àrea Metropolitana de Barcelona a la Comissió d'Urbanisme. El 1970 presentà la seva tesi doctoral i s'incorporà a la Universitat de València, on passà deu anys de docència, recerca i política. El 1974 obtingué la plaça d'Agregat de la Universitat de València, facultat de la qual va ser també vicedegà.

Es va casar amb Dolors Bramón l'any 1966, amb qui tingué tres filles, Eulàlia, Rosa i Mireia, matrimoni que es mantingué unit fins el 1982. Més tard es vinculà sentimentalment amb Ana Jiménez i des del 1996 havia establert una relació estable amb Montserrat Lamarca.

L'aportació de Lluch als estudis econòmics, i a la divulgació de la teoria econòmica i de l'economia en general (en particular la keynesiana de la que era un seguidor i un propagandista), començà des de molt jove, mitjançant treballs a les facultats i també en la promoció editorial. El seus estudis, alguns pioners, sobre la realitat econòmica catalana i valenciana, que van des dels monogràfics d'indústries o altres sectors econòmics (el suro, el turisme, el tèxtil o la immigració) fins a la balança comercial, l'exportació, els preus, el territori, els bancs i caixes, o l'estructura econòmica van ser molt valorats i apreciats. Ultra això, va ser l'introducció a Espanya de Piero Sraffa i els corrents neoricardians i des de l'editorial Oikos-Tau va fer publicar una llista d'autors sòlids i innovadors de tots els corrents: Piero Caregnani, A. Shumpeter, Paolo Sylos Labini, Maurice Dobb, Claudio Napoleoni, E.Liberman, John K. Galbraith, Branko Horvat, Bertil Gotthard Ohlin, Ben Seligman, Michio Morishima, Edward J. Mishan entre molts d'altres, autors que constituïren la primera obertura envers importants teòrics de l'economia més aviat poc coneguts en el nostre país.

Particularment la seva principal contribució va ser a la història del pensament econòmic, el tema de la seva tesi doctoral

El pensament econòmic a Catalunya (1760-1840), la qual obria un munt de vies de recerca històrica. Un fil que Ernest Lluch ja no deixà mai i que l'acabà convertint en un dels millors coneixedors del segle XVIII català i espanyol i que li permeté deixar-nos un seguit de treballs sobre l'aparició del liberalisme i el mercantilisme industrial, la fisiocràcia, el jansenisme, el foralisme, el cameralisme, el partit austriacista i el seu programa, la il·lustració així com el redescobriments de Romà i Rossell, d'Antoni de Capmany, els Amat i Torres Amat, Ramon Llatzer de Dou, Antoni Bonaventura Gassó, Guillem Oliver, Eudald Jaumeandreu, Manuel Belgrano, Juan López de Peñalver, Juan Amor de Soria... a més de les incursions tangencials sobre Mayans, Campomanes, Flórez Estrada i tants altres.

A més de la seva aportació intel·lectual i dedicació acadèmica, va desplegar al llarg de la seva vida una amplíssima activitat ciutadana i cultural. Practicà l'esport i fins i tot va ser Campió de la Categoria Junior en els 10.000 metres de marxa atlètica. Gran afeccionat al futbol, barcelonista de pedra picada i soci del Barça, arribà a formar part del Consell Social d'una candidatura a la Junta Directiva del FC Barcelona i fou també accionista de la Reial Societat de Sant Sebastià. Des de molt jove tingué inquietuds cíviues i públiques, entre d'altres assenyalarem que va ser el primer secretari del Cercle d'Economia, ja el 1958. Durant els seus anys universitaris ja va manifestar la seva oposició al règim: el 1960 va ser elegit democràticament delegat dels estudiants de la Facultat d'Econòmiques de la UB. Des de 1960 mantingué una fidel vinculació amb Montserrat i sobretot amb la revista Serra d'Or. Es mogué també pels seminaris universitaris de Política Econòmica de Barcelona i València, que generaren noves visions i publicacions. A sumar els treballs amb els serveis d'estudis bancaris, també a Barcelona i València, Banca Catalana i el Banco Urquijo. La seva activitat intensa en el camp de les publicacions i les editorials, a Edicions 62, a Oikos-Tau, a Salvat, i a l'Enciclopèdia Catalana. Fou membre del jurat de nombrosos premis i ell mateix en rebé algun de destacat.

Com tants de la seva generació, Lluch, davant la dictadura s'implicà en la política. El trobem ben aviat en l'embrió de les organitzacions unitàries catalanes com ara la Taula Rodona de Forces Polítiques, predecessora de la Coordinadora de Forces Polítiques i de l'Assemblea de Catalunya. Integrat a Convergència Socialista, participà en la creació del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE), així com fou un dels promotors a València del grup dels Socialistes Valencians Independents, el que li costà una famosa detenció a Alaquàs el 1975, i més tard va ajudar a fundar el PSPV. En les primeres hores de la transició va ser diputat per Girona el 1977 i repetí el 1979 desenvolupant una tasca intensa i brillant com a parlamentari. El 1980 esdevingué portaveu del Grup Parlamentari "Socialistes de Catalunya" i va participar en els debats econòmics del moment formant part del grup d'experts que gesten els Pactes de la Moncloa així com va ser actiu en l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Tingué una actuació controvertida i malentesa per a molts amb la llei anomenada LOAPA. El 1982 és diputat per Barcelona i és nomenat Ministre de Sanitat en el primer govern de Felipe González. Una vegada ministre realitzà una feina absolutament remarcable: fou el ministre de la universalització de la seguretat social, fou l'impulsor de la reforma farmacèutica, i fou el primer en establir un departament per la defensa dels Consumidors, així com d'iniciar estructuralment la lluita contra la SIDA i el tractament sanitari del problema de la droga. Tingué l'ocasió d'actuar com un perfecte socialdemòcrata i no la desaprovà.

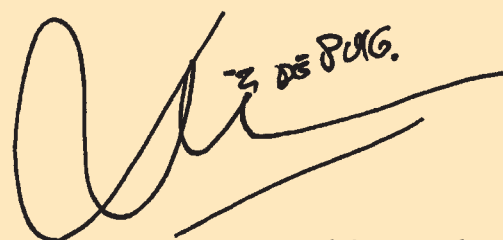
Va ser un dels socialistes catalans més coneguts i valorats aportant al partit el seu bagatge teòric i la seva interpretació pragmàtica de la socialdemocràcia no excessivament limitada per la ideologia. Va ser sense cap mena de dubte una destacada personalitat política catalana del període de la transició. I un parlamentari actiu, brillant i eficaç a la tribuna malgrat la seva accentuada oratòria catalana.

Quan deixà els càrrecs polítics tornà a la Universitat, la seva gran vocació, a la Càtedra de les Doctrines Econòmiques de la Universitat de Barcelona. Passà també una temporada a l'Institut d'Estudis Avançats de Paterson (Princeton, EE.UU.) on treballà sobre l'origen de l'economia matemàtica. Des de 1989 fins el 1996 fou Rector de la Universitat d'estiu Menéndez y Pelayo, a la que donà un impuls i una elevació de nivell reconeguda per tothom.

Es evident que va ser conegut sobretot com a polític, puix que la seva militància i els càrrecs institucionals li aportaren una presència freqüent i continuada en els mitjans de comunicació. Però l'aportació tal vegada més remarcable de Lluch fou en l'àmbit intel·lectual. Estem parlant d'un investigador i publicista amb una de les bibliografies més impressionants del nostre temps. Autor de més de dos mil títols, dels quals més de tres-cents es podem considerar textos acadèmics.

Lluch tingué quatre àmbits vitals que el marcaren: Catalunya, València, Madrid i el País Basc. Catalunya, per a la qual mantingué una preocupació constant, per la seva història, la seva cultura, el seu futur. Però expulsat de la UB se n'anà a València on s'implicà amb la societat valenciana en tots els aspectes: els acadèmics, els polítics. Ho feu a la seva manera, estudiant el país i elaborant un llibre de referència *La via valenciana*, així com ajudant als moviments polítics previs a la transició, grups socialistes assenyaladament. Madrid com a diputat i ministre va ser l'espai de la seva màxima realització política, fonamental en la seva biografia i especialment en aquella etapa tan delicada i intensa de la transició. També Madrid va ser per ell un espai privilegiat d'estudi amb els seus arxius i biblioteques, que freqüentà gairebé obsessivament.

Quan entrà en contacte amb Euzkadi, quedà impressionat, fascinat. Va voler conèixer-lo bé i l'estudià i el visqué. Es comprà un pis a Donosti, fet de gran significació en un home d'austeritat provada i proverbial. D'una manera cada vegada més involucrat, s'enfrontà al problema central d'Euskadi, el terrorisme. Escriví, reflexionà i expressà la seva idea de la necessitat de trobar una sortida constitucional, política i pacífica, contra tota imposició. Combaté als assassins i també criticà als antinacionalistes, amb arguments i propostes raonables, sensates. Segurament, aquesta actitud resolta i valenta va ser el que li costà la vida. Paradoxa infinita ja que era un defensor acèrrim de la no violència i el diàleg per damunt de tot.

Lluís Maria de Puig